

AV KRISTIN HALVORSEN

Letterkant ble det utarbeidet en omfattende rapport der innlegg og taler er trykket i sin helhet. Rapporten er laget av Ole Christian Kvarme og Sverre Møller, og heter "Kirken og byen - Et fremtidsrettet seminar for by og nasjon". Diakonos gir her et utdrag av Stortingsrepresentant Kristin Halvorsens innlegg "Tro og tradisjon - mellom harde og myke verdier":

Først må jeg få takke for invitasjonen. Jeg har angra på at jeg sa ja, fordi jeg selvfølgelig vet at jeg kommer til å ha problemer med å være åndfull i en halv time først, og så en hel debatt etterpå. Da jeg satt meg ned i går, og virkelig skulle gå i gang med dette foredraget hadde jeg gått rundt grøten en stund. Jeg sier egentlig ofte ja til invitasjoner på områder hvor jeg egentlig føler meg blank - og dette er et område hvor jeg føler meg litt blank! - for da må jeg kaste meg inn i noen temaer og tankerekker jeg ikke har vært inne på før. Men da jeg altså satt meg ned i går, ble jeg motløs over det som var angitt som noen sentrale punkter til debatten. For her står det: "Har det norske hus et spir og et rom for et alter? Kulturens arv er både et fundament og en investering; skal vi leve med at brød og sirkus blir et nytt kulturbegrep?" - Og videre: "Mennesket lever ikke av brød alene. Det trenger helhetlig omsorg fra vugge til

grav. Kirken setter navn på dette og tar vare på de lange bølger i menneskers liv". Det pleier ikke å stå "lange bølger i menneskers liv" i stortingsdokumenter! Jeg leser videre: "Den tar livets mysterium alvorlig og rommer mangfoldet i byens samfunn og livets bilde. Er det frelse i helse eller helse i frelse?" Og det siste punktet var: "Tiden er inne til å utvikle verdienes berøringspunkter. Pilegrimsvandringen vitner om en bevegelse som er på gang, en vandring tilbake til røtter, og jakten på verdier er også våre valg for fremtiden".

Hvis dere ser meg for dere inne på et kontor på Stortinget, og tenker på den brødpolitikken vi holder på med der, skjønner dere kanskje at dette er et stykke fra min vanlige hverdag. Men ved nærmere ettertanke er det nok egentlig ikke innholdet i dette som er meg litt fremmed, men måten det er formulert på. Så jeg har tenkt å snakke over disse temaene som en Osloborger, en småbarnsmor i Oslo: Hva trenger jeg kjerka til? Og så får dere se da, om jeg er åndfull nok i en halv time.

Signaleffekt

Det er egentlig lenge siden jeg har blitt så engasjert som jeg har vært i de siste ukers debatt om kirken og homofile. Det er mulig dere er lei av den diskusjonen, men jeg har likevel noe på hjertet i den sammenheng. Og det er følgende: Hvis man ikke går inn i selve debatten, men betrakter den litt på avstand, så ser man at den sender signaler til folk som ikke bare dreier seg om homofili, men som dreier seg om - hva skal en si - romslighet. Om tole-

ranse. Om hvorvidt kirken kan være til hjelp i de krisesituasjoner som mange opplever i livet.

Først må jeg si at jeg er medlem av statskirken - og det har jeg tenkt å være. Jeg har ikke døpt ungene mine, og jeg har ikke gifta meg i kjerka - men det er mer respekt for kirken enn et ønske om å holde avstand. Jeg synes man lover veldig mye i en dåpsseremoni; at man skal oppdra sine barn i den kristne tro. Det var et for stort løfte for meg å gi. Men jeg ønsker å ha et tilknytningspunkt til statskirken. Jeg ønsker at den skal være en folkekirke, og jeg ønsker at den skal være noe annet enn en seremonimester i livet mitt. Jeg ønsker at den skal være et sted hvor man kan gå og treffe noen kloke mennesker den dagen det oppstår noen kriser. Men jeg tror at de siste ukers debatt sender et signal til det norske folk om at kirken først og fremst ønsker å være nettopp en seremonimester og ikke et sted å gå når krisene oppstår.

Hva er det som er i ferd med å skje? Husk at Oslo har et spesielt ansvar her. Til Oslo kommer mange folk som føler at de ikke har plass i de små samfunn rundt omkring i landet. Mange homofile kommer til Oslo fordi de føler at det her er mer rom til dem, mer toleranse, det er lettere ikke å være så synlig hele tiden. Det synes jeg gjør at Oslo har et spesielt ansvar i forhold til denne diskusjonen.

For ikke så mange uker siden ble vi foreldre innkalt til grunnskolens dag på skolen der sønnen min går. De hadde funnet ut at de skulle

ha et høflighetsprosjekt på denne skolen. Vi er jo en haug med raddisforeldre som ikke synes høflighet er det viktigste i livet. Det er mye viktigere med verdier og grunnholdninger og alt sånt, men vi dro av gårde til skolen for å lære høflighet. Læreren forklarte at innholdet i dette for eksempel var at man skal ikke banne. Hun mente hun hadde hørt et par glosjer i nyere tid, i en pressa situasjon. Men det dreide seg egentlig om mye mer enn banning. Det dreide seg om hvilke omgangsformer de skulle ha. Det dreide seg egentlig i ytterste konsekvens om mobbing. Om hva slags høflighet og respekt ungene møtte hverandre med. Det dreide seg egentlig om god, gammeldags oppdragelse, og hvilken sammenheng dette hadde med ungenes verdier. Vi ble bedt om å undersøke med ungene hva som var vanlige skjellsord. Jeg tør ikke å si dem her! Det dreide seg altså om infame måter å skjelle hverandre ut på, som er så ondskapsfull som tenkes kan. Så får dere bruke fantasien om resten.

Hva gikk så denne utskjelling ut på? Det var hundre måter som unger kunne kalle hverandre homofile på, og tyve variasjoner av pakkis, får å si det sånn. Homse og pakkis. Det likner jo diskusjonen om homofili i kirken rett inn i hverdagen for disse skoleungene. Vet dere hvor vanlig det er at 10-åringer skjeller hverandre ut for å være homser? Jeg har gått runde på runde på runde med disse smågutta og sagt at det er gammeldags hvis man mobber noen for det. Langsomt har vi klart å jobbe oss gjennom alt dette. Og vi har gått de samme run-

dene i forhold til om folk er like eller ikke like avhengig av hva slags brunhetsgrad de har i huden. Dette er sider av samme sak når det gjelder den jobben vi foreldre må gjøre for å lære ungene våre toleranse overfor andre. Så sitter guttungen hjemme i stua og får kirkemøtet rett

om rasisme. Her har vi voksne egentlig veldig mye å lære av unger, fordi unger er veldig mye mer nysgjerrige og fargeblinde enn oss. Men de pådyttes en del fordommer som de sjøl ikke har i utgangspunktet. Jeg har tatt meg sjøl i det mange ganger. For eksempel kan jeg høre at

ene sjøl, mens andre voksne som de har nær seg, altså prøver å jobbe motsatt vei.

Jeg synes at hvis Oslo ikke har en homofil prest som lever i partnerskap, så må de skaffe seg en. Oslo har et spesielt ansvar for å vise en slik romslighet, fordi mange opplever Oslo som et større fristed sosialt sett enn andre steder. Den beskjedne som bør gå fra kirken hvis man ønsker å styrke denne romsligheten, bør altså være at i Oslo er det plass til en homofil prest som lever i et forpliktende kjærlighetsforhold.

Vinn jula tilbake

Det siste jeg har på hjertet har jeg kalt "Vinn jula tilbake". Nå kommer vi til å gå inn i en tid som provoserer meg med all sin materialisme - og mer enn noen gang. Desember i år kommer til å være verre enn desember i fjor når det gjelder kjøpefest og forbruksjag. Men jeg tror at mange ønsker at julas egentlige innhold skal vinnes tilbake. Om noen få uker nå kommer det til å brukes millioner av kroner for å få unger til å bli aksjespekulanter. Det er laget et eget aksjefond som inneholder en kurv av aksjer, med Mc Donalds og Coca Cola og andre varemerker. For den nette sum av kroner 10.000 kan man kjøpe seg inn i aksjefondet. Markedsføringen av dette er rettet mot 10-12-åringer, og som direktøren i selskapet sa: "Det er for at barn i tidlig alder skal lære seg hva som virkelig skaper verdier her i verden". De kommer til å legge millioner av kroner i potten for å gjøre våre små til noen enda større konsummonstre enn de allerede er.

Forts. neste side

I forbindelse med Oslo Domkirkes 300 års feiring ble det iverksatt et seminar med et ønske om å være i forkant med arbeidet om verdigrunnlaget i samfunnet. Oslo Domkirke ønsket med seminaret å utfordre Oslo kommune, andre offentlige instanser, frivillige organisasjoner og sentrale myndigheter til en fremtidsrettet og konstruktiv debatt om kultur og kirkens plass i byen og samfunnet. Målet var å starte en positiv dialog ved å sette søkelyset på konkrete oppgaver og utfordringer som gjelder nå og fremtiden.

inn, og blir komplett forvirra. Her er det jo noen voksne folk som sier at homser faktisk er litt mindre verdt. Og hva sier man som foreldre da? -Er'n gammeldags, eller? Sier guttungen. - Ja, det kan du trygt si, sier jeg.

Men det er dessverre mye mer alvorlig enn som så. Det kommer et signal fra kirken som slår rett inn i ungers hverdag, som støtter opp om det vi foreldre jobber mot. Og som også har overslagseffekt i forhold til den andre debatten, nemlig diskusjonen

min sønn kommer hjem og snakker om en eller annen gutt som heter noe "rart". - Hvor kommer han fra?, spør jeg. Så sier han: Jo han bor rett opp i Toftes gate her, nummer sånn og sånn. -Ja vel, sier jeg, -men hvor kommer han egentlig fra? -ekstremt fokusert på hvor denne kameraten egentlig kommer fra, mens gutten mener han kommer fra Toftes gate. Voksne har som sagt mye å lære av unger her, men jeg er veldig bekymret for de signalene som kommer fra kirken, og oppfattes som at voksne er mindre tolerante enn ung-

Hva skal vi stille opp mot dette da? Millioner på millioner av kroner retta inn mot besteforeldre som har litt for mye penger i banken som de gjerne vil bruke på barnebarna sine, og med god mulighet for at de virkelig skal sete dem inn i det som "skaper verdier her i verden". Her trengs en motvekt.

Jeg har en femåring. Før var det sånn at ungene slo seg vrang når man kom til sjokoladedisken akkurat ved kassa på supermarkedet. Nå starter spetakkelet i påleggsdisken, den første man kommer til. Man har nemlig målrettet påleggsinnpakninger med små koselige dyr, for at en liten femåring skal være helt bevisst på at hun skal kjøpe den pakken og ikke den. Så går man videre til kjøledisken. Der står akkurat den yoghurten som er målrettet mot små barn. Ungen vet til og med hva slags sjampo som en femåring skal bruke. Hyl og spetakke når mamma nekter å gi etter for den dumme reklamen. For dette er sjampo med alt i ett, og hvor håret ikke lugger. Det har hun sett på TV. På disse fire årene mellom min eldste og min yngste har man gjort helt vanlige, interesserte barn til noen små konsummonstre. Det trengs en motvekt mot alt dette, fordi denne konsumentholdningen er i ferd med å ete seg inn også på andre områder i livet. Jeg vet ikke om det har kommet så langt som til kirken og religion. Det har i hvert fall kommet så langt som til politikken.

Under valgkampen møtte jeg en dame. -Å, jeg er så i tvil om hva jeg skal stemme på, sa hun. Ja vel, tenkte jeg, her må vi sette støtet inn og det

litt forsiktig. Så jeg spør vennlig: Ja, hva stemte du sist? Jo, hun hadde stemt Arbeiderpartiet. OK, tenker jeg, her må jeg få damen på gli. -Hva er grunnen til at du ikke ønsker å stemme på Arbeiderpartiet nå da?, sier jeg. Nei det hadde hun jo stemt sist, så nå var det i grunn på tide å finne på noe annet. Da kan det jo bli håp for oss alle etter hvert. Men jeg tror dette sier noen om holdninger; vi er vant til å velge, ikke sant? Blant femti hårsjampoer er vi vant til å kunne velge akkurat den som passer. Du får et konsumentforhold, eller blir en forbruker, på flere og flere områder i livet. Jeg tror at dette også forklarer ganske mange ting. Fordi man sakte men sikkert får en holdning til mange områder på livet som er at OK, nå har vi prøvd det, greit, ferdig, neste.

Jeg vet ikke helt hvordan man kan gjøre noe med dette uten å bli verdens største moralist, for moralisering funker jo alltid helt motsatt av det man ønsker. Men jeg tror veldig mange er på jakt etter opplevelser i stede for forbruk. Ærlige, ekte, skikkelige opplevelser. Og jeg tror at det å gå i kirker, på konserter og lignende oppfattes som et positivt alternativ til det å fly rundt - noe som kan gi folk opplevelser på andre dimensjoner enn det som gjør oss alle sammen til små penge- eller forbruksmaskiner.

Jeg har blitt enda mer opp-tatt av dette etter at de yngste jentene i vårt parti har begynt å fokusere på det presset reklamen formidler for at de skal føle seg mislykket. For at jenter på det vakreste i sitt liv skal føle seg

mislykket, for å gjøre dem til forbrukere. Når det er vanlig at jenter i USA får skjønnhetsoperasjoner til 18-årsdagen sin, er det noe som er riv, høl i hue, ruskende gærent. Og foreldrene kjøper - de vil jo ikke at deres egen lille snelle skal føle seg mislykket her i verden.

Det er det ekstreme. Men veldig mye av det samme maset sendes som små og store beskjeder til den oppvoksende slekt hver eneste dag. Det er 6.000 unger i Norge som får spiseforstyrrelser hvert år, og som kommer til å slite med det resten av livet. Spiseforstyrrelser dreier seg jo ikke bare om mat, men om eget selvbilde, og om kampen om å få kontroll over i hvert fall noe - man har i hvert fall en kropp man kan prøve å kontrollere. Ungdommen er utsatt for markedsføring for eksempel av slankepulver, som er utformet sånn at man først skal gå ned fem kilo, for deretter å gå opp seks. For hva er du hvis du kjøper slankepulver en gang? Dårlig kunde. Og hvis du kjøper det ti ganger, hva er du da? God kunde. Så kynisk er dette, så mye penger er det i det, og så mye kroner brukes på å sende beskjeder til den oppvoksende slekt om at de ikke skal være seg selv, om at de ikke skal være annerledes, om at det er om å gjøre å presse seg inn i en form.

Alt dette henger etter min mening sammen. Man kan gjøre seg mange tanker om de som ikke har råd til å være med på denne kjøpefesten - det er en del i Oslo som ikke har det. Nå snakker jeg ikke om at de ikke har råd til å kjøpe slankepulver, men dette er bare en liten del av

det motepresset som er mange steder. Jeg har diskutert dette med folk som har ansvar for unger og ungdom som vokser opp på "beste vestkant". De sliter søren meg like mye som de som sliter med at de har for lite penger. For presset i forhold til hva man skal ha og ikke ha, og hvordan man får "status" er enda mye større der. Det er faktisk romsligere på den kanten av byen hvor jeg bor, på Grünerløkka. Det er en masse trøbbel og problemer, det var det i min lille beskyttende oppvekst i Porsgrunn også! Men jeg tror altså at det er romsligere.

På dette området vet jeg ikke helt hva slags råd jeg skal gi, men det går en link fra debatten om homofili til debatten om moteideal. Det dreier seg også her om hvorvidt det skal være plass til forskjellige folk, eller om man må presse seg inn i noe som er smalt og vellykket. Det går en link mellom de to debattene, etter min oppfatning. ●

Andre som deltok på seminaret var: Biskop Andreas Aarflot, Stortingsrepresentant Marit Nybakk, Leder for kirkelig fellesråd i Oslo Kurt Hjemdal, Ordfører Per Ditlev-Simonsen, Professor Helg S. Kvanvig, Konsernsjef Leif Terje Løddesdøl, Stortingsrepresentant Inge Lønning, Stortingspresident Kirsti Kolle Grøndal, Domprost Ole Christian Kvarme og Statsminister Kjell Magne Bondevik.